

der gjøres Modstand, og jeg bebrejder ikke dem, der gjøre Modstand, men jeg har den fulde Overbeviisning, just fordi Forskjellen, der er imellem os, er saa ringe, at, naar Skridtet først er gjort, saa faae vi Tak til for vor Gjerning, saa faae vi den Tak og Anerkjendelse, som altid føles af den, der har ønsket at komme ud af en vanskelig Stilling, men ikke har kunnet beslutte sig til at gribe det Middel, der blev ham raft. Naar jeg betragter det foreliggende Forslag, saa har jeg allerede tidligere sagt, at det, som overbeviser mig om, at det ikke kan bruges i den Skikkelse, hvori det er fremkommet, er paa den ene Side den store Usikkerhed, der er deri med Hensyn til Taxationen, og paa den anden Side den gaadefulde Form, hvori det er udtrykt, som skulde synes at blive Fæsterens Ret, det, som skal gives som Afvindelse, fordi den Lovgivning ophører, som lader os ikke glemme det — er givet til Beskyttelse for Fæsterne, og indeholder Meget, der allerede er til Beskyttelse for Fæsterne, og kan komme til at indeholde endnu meget Mere, naar vi lægge Mærke til, om den har opfyldt det, den fra Begyndelsen af lovede eller ikke, og retter, om det behøves, Mangelene i saa Henseende. Dersom vi derimod gaae til et andet Taxationssystem, dersom vi vi søge at udfinde en Værdi, som, skjøndt langt over det, det for Diebliffet frembringer, dog ikke gaaer videre, end det, som ligger i Frembringelsens Mulighed, og betegne med en bestemt Talværdi det, som her er udtrykt paa en saa ubestemt Maade, saa ere vi nær ved hverandre i denne saa vigtige Deel af Sagens Afgjørelse. Jeg tvivler ikke om, at vi, ved at bringe Loven til 2den Behandling, kunne vinde en større Samstemning herom; og det skulde gjøre mig ondt, om vi ikke skulde møde i denne Henseende en, om jeg maa bruge det Ord, subsidiair Understøttelse selv fra deres Side, som ere Sagen meest imod, om vi ikke skulde bringe dem derhen til, at de sagde, vi ville staae Sagen imod, men skulde den alligevel blive fremmet, ville vi helst give Fortrinnet til den eller den Form. Der var en Maade at gaae frem paa, som i en meget høi Grad vilde gjøre denne Sag

simpel, nemlig, istedetfor at taxere hver Gang en Mand forlangte sin Gaard tilkjøbs, og saaledes bringe det over paa det valfende Gebeet, hvorpaa baade Tid, Personligheder og mange andre Forhold kunne indvirke, søgte at tilveiebringe en Taxation over samtlige Besiddelser paa ethvert Gods, indskrevet f. Ex. for en Række af 5 eller 10 Aar i en Protokol, som havde offentlig Gyldighed, med den Berettigelse fra Fæsterens Side, at han, naar han vilde, kunde kjøbe til denne Priis. Vi kunne ogsaa i en anden Retning nærme os hverandre. En af de Vanskeligheder, der er ved Lovforslaget, naar man noie tager det i Betragtning, saaledes har det idetmindste forekommet mig, er den, at kun formuende Bønder kunne benytte det, og de formuende Bønders Antal er i Gudsegnene i det Hele ringe. Man vil ved at sætte dette Lovforslag igjennem komme paa en skadelig Maade til at dele imellem de Lykkelige, de velhavende Rige, og de mindre Lykkelige, som dog, naar man ikke krævede de Udbetalinger, her er fastsat, vilde være istand til at kunne opfylde lidt efter lidt de samme Forpligtelser. Naar man lægger Mærke til, at man bringer det nærværende Fæstegods ud af et for Godsbesidderne mindre heldigt Forhold og over paa et langt gunstigere, saa forekommer det mig, at man ogsaa i den Henseende kunde være mindre paatrængende, at man kunde paa en Maade lade Fæsteforholdet blive ved at bestaae. Vi ere allerede komne over til, at ingen Afgift mere erlægges in natura, jeg mener dermed Hoveriafgifterne; det er Alt reduceret til Penge; det er altsaa kun den aarlige Opkrævning af visse Pengesummer. Dersom vi nu antage, at det vedbliver i en saadan Form, at Salget kom til at bestaae i at fastsætte hvad der aarligen skulde betales, men tillige, at, naar det skulde gaae over paa en anden Haand, kunde det kun stee under de bestaaende Betingelser med Godsbesidderens Indvilligelse, og dersom det derimod stete imod hans Indvilligelse, saa skulde der udbetales en vis Deel derpaa, en Fjerdedeel, om man vil, saa forekommer det mig, at vi ogsaa havde fundet Noget, der maatte tilfredsstille begge Parter. Naar Overdragelsen skulde foregaae paa den